

's-Gravenhage 26 Mei 1924.

Ingevolge Uw schrijven d.d.24 dezer 2e Afdeeling A. No.1231 Geheim (F.30) heb ik de eer Uwer Excellentie hierbij te doen toekomen afschrift van rapport C.I. 934. Het nummer C.I.482, door U opgegeven, was het nummer van het oorspronkelijk rapport van de Politie te Groningen.

Tevens voeg ik hierbij nog afschrift van rapport C.I.1185, eveneens inlichtingen bevattende omtrent dezelfde personen.

Chef C.I.

Zijne Excellentie den Minister van Justitie.

's-GR A V E N H A G E.

Politie Groningen
 afd. Inlichtingendienst
 No. 482 ZEER HEHEIM.
 22 April 1919.

R A P P O R T .

Omtrent het communisme in Delfzijl wordt het navolgende gerapporteerd²
 Te Delfzijl woont zekere EGBERT WAGENBORG, oud 53 jaar, cargadoor, scheepsbevrachter en reeder. Hij is voor Delfzijl een persoon van beteekenis, iemand met veel ondernemingsgeest, die voor Delfzijl veel doet. Hij was vroeger tjalkschipper en heeft zich langzamerhand opgewerkt. Voor den oorlog en ook in de eerste tijden van den oorlog had hij een geregelde stoombootdienst van Delfzijl op Emden. Ook heeft hij gedurende het badseizoen een geregelde stoombootdienst onderhouden van Groningen via Zoutkamp op Schiermonnikoog. Op politiek gebied behoort hij tot de communisten. Onder zijn invloed was zijn zoon Piet dienstweigeraar en heeft deze daarvoor een half jaar gevangenisstraf ondergaan. Hij is voorstander van het vrije huwelijk en vegetariër. Zijn dochter leeft in concubinaat met zekeren Jan NIESTERN, die vroeger met zijn broer te Delfzijl een scheeps werf had. Deze werf is verkocht aan een Duitscher, genaamd HEMSOTH, reeder, vroeger wonende te Dortmund. Hij moet deze werf gekocht hebben, omdat de toestanden in Duitschland onzeker zijn. Jan NIESTERN is nog deelhebber in deze zaak. Op deze werf is werkzaam als klerk Jan STERRINGA, geboren te Schoterland 25 Februari 1870, wonende te Farnsum, eveneens een communist. STERRINGA die vroeger in Amerika is geweest, was voorheen werkzaam op het kantoor van E. WAGENBORG. Of schoon HEMSOTH doorgaat voor iemand, die beslist anti-bolsjewiek is, is het toch eigenaardig, dat hij veel omgaat met personen als WAGENBORG en STERRINGA.

WAGENBORG reist veel naar Duitschland, ook thans moet hij zich daar bevinden met zijn zoon en een zekeren de VRIES, een schipper, voor den aankoop van een boot. Hij zou het plan hebben, om wederom een regelmatig dienst van Delfzijl op Emden te openen. Als reden, dat hij nu reeds ongeveer 3 weken in Duitschland is, werd opgegeven de omstandigheid, dat hij geen olie voor de bedoelde ~~motorboot~~ ~~verrichting~~ motorboot kan verkrijgen.

Over het algemeen staat WAGENBORG bij de ingezetenen van Delfzijl gunstig bekend en ziet men in hem niet iemand, die aan revolutie en geweldpleging zal meedoen.

Toch mag niet uit het oog worden verloren, dat WAGENBORG, gezien zijn politieke overtuiging, een bijzondere rol zou kunnen vervullen, speciaal in verband met zijn reizen en zijn groote bekendheid in Duitschland. Het is niet kunnen blijken, dat in Delfzijl een geheim communistisch comité bestaat, hetwelk zorgt voor een geregelde koeriersdienst tusschen de Nederlandsche en buitenlandsche communisten, maar men mag niet uit het oog verliezen, dat genoemde WAGENBORG, die in het bezit is van een buitenlandsch paspoort en bovendien toegang heeft tot de haven van Delfzijl en alle daar komende schepen bezoekt, zeer zeker in de gelegenheid is, om alle mogelijke berichten over de grens te brengen. Het bovenstaande is niets dan een veronderstelling, zekerheid daaromtrent bestaat niet en zal ook moeilijk zijn te verkrijgen.

De vraag, of verstandhouding met buitenlandsche bolsjewieken in de omgeving van Delfzijl mogelijk is, kan ook overigens niet ontkenend worden beantwoord. Het is zeer wel mogelijk, dat men met kleine zeil- of roeiboeten des nachts tusschen de landtong van Reide en Delfzijl aan wal komt, zonder dat dit opgemerkt wordt. Eveneens is dit mogelijk tusschen Delfzijl en de bocht van Watum.

Twee rechercheurs zijn de zeedijken vanaf Holwierde naar Delfzijl en van daar naar Oterdum gevolgd, zonder door iemand te zijn aangehouden en zonder politie, militairen of commiezen te zijn gepasseerd. Dit was een afstand van ongeveer 2½ uur gaans en geschiedde niet bij nacht, doch overdag.

4e DIVISIE
KONINKLIJKE MARECHAUSSEE

Groningen 22 April 1929.

Districts-Commandant.

Vertrouwelijk.

N O T A

aan den Heer Brigade Commandant te
Appingedam.

ANTWOORD.

Ingevolge het nevanstaande deel ik U beleefd mede, dat genoemde Egbert WAGENBORG de schoonvader is van Jan NIESTERN, die zijn werf verkocht heeft aan HEMSOETH. WAGENBORG heeft een zoon Piet, die uit den militairen dienst is ontslagen wegens dienstweigering. Door mij zijn geen gegevens verkregen kunnen worden of WAGENBORG in verbinding staat met den Duitscher SEETZEN. Het is nog niet opgemerkt dat SEETZEN WAGENBORG bezoekt of omgang met hem heeft.

Het staat evenwel vast dat WAGENBORG SEETZEN niet bezoekt omdat E. WAGENBORG in onmin leeft met B. NIESTERN bij wien de Duitscher SEETZEN verblijf houdt. Jan STERRINGA hiernevens bedoeld is boekhouder op de scheepswerf van HEMSOETH en is de anarchistische beginselen toegedaan, hoewel hij niet zoozeer op den voorgrond treedt. WAGENBORG en zijn zoon Piet zijn het anti-militairisme vurig toegedaan, doch dat zij naar het communisme overhellen wordt betwijfeld omdat WAGENBORG zich beschouwt als een kleine burger en mitsdien ook nog wat te verliezen heeft.

Aangezien a.s. Zondagavond (27 April) een openbare vergadering zal worden gehouden te Delfzijl, alwaar de communist WIJNKOOP zal spreken, zullen misschien de beginselen van vorengenoemde personen zich wel openbaren.

Appingedam 24 April 1919

Brigadecommandant

(w.g.) onleesbaar.

Ik verzoek U mij hiernevens in te lichten omtrent Egbert WAGENBORG te Delfzijl oud 53 jaar, cargadoor.

Staat hij in verhouding tot Jan NIESTERN, die zijn werf verkocht aan HEMSOETH.

Heeft hij een zoon Piet die dienstweigeraar is geweest?

Staat hij in verbinding met den Duitscher SEETZEN?

Wie en wat is Jan STERRINGA, geb. 25-2-'70 te Schoterland, thans wonende te Farnsum? Hoe staan deze personen ten opzichte van het communisme?

De Kapitein, districts
Commandant
(w.g.) Boellaardt.

Wil mij 28 dezer nader hieromtrent berichten

Groningen 25 April 1919

Kap. Districts Commdt.

(w.g.) Boellaardt

Ter voldoening aan Uw opdracht d.d. 25 April jl. heb ik U eer U beleefd te berichten dat E. WAGENBORG, noch zijn zoon Piet op de communistische vergadering (spreker D. Wijnkoop) aanwezig was, althans noch door mij, noch door de gemeentepolitie in de zaal is gezien.

Appingedam 28 April 1919

Brigadecommandant

(w.g. onleesbaar).

Inh. 16 Juni 1924, no. 1411 geheim (F.30)

Inspecteur der Koninklijke Marechaussee.

GRENSBEWAKING.

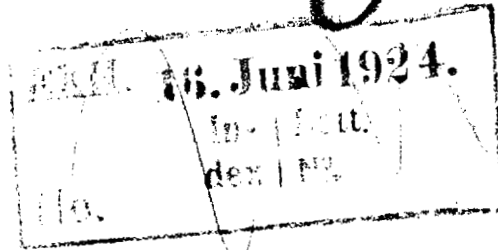
(Brieven betreffende dit onderwerp te adresseeren:
'S-GRAVENHAGE, JOAN VAN HOORNSTRAAT No. 1.)

'S-GRAVENHAGE, 14 Juni 1924

No. 1645 G.

BIJLAGEN. 8.

Verzoeken dringend bij beantwoording, datum en
nummer van dit schrijven te vermelden.

[Handwritten signature]

Met terugzending der bijlagen van Uw schrijven van 5 Juni 1924, 2e Afdeeling A, No.1336 Geheim (F.30), heb ik de eer Uwer Excellentie mede te deelen, dat door mij (als proef) een regeling is getroffen overeenkomstig mijn voorstel. Krachtens deze regeling, die 15 Juni a.s. in werking treedt, zullen de controle-maatregelen, door den Procureur-Generaal te Leeuwarden aangegeven, moeten worden genomen.

Over twee maanden zal Uwer Excellentie door mij worden bericht, of de regeling bevredigend heeft gewerkt.

Voor den Inspecteur der Koninklijke Marechaussee,
de Administrateur van de Grensbewaking,

P. G. J. vander Binne

Aan

WIK ZIJNER EXCELLENTIE DEN MINISTER

VAN JUSTITIE.
